

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ, ДОХОДІВ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СУЧАСНИХ УМОВАХ

Витрати в господарській діяльності підприємства посідають одне з найголовніших проблемних питань теоретичного і практичного характеру [1]. Водночас, ефективне управління підприємством в сучасних умовах передбачає отримання повної, своєчасної, деталізованої та достовірної інформації не тільки про витрати, які формують собівартість продукції (робіт, послуг), а й про доходи та фінансові результати. Тому найвагомішою, найважливішою та самою трудомісткою ділянкою обліково-інформаційної системи суб'єктів господарювання є облік витрат, доходів та фінансових результатів операційної діяльності.

Слід зазначити, що переважна більшість досліджень вітчизняних наукових шкіл присвячена організації обліку витрат на виробництві. Однак, сучасні вимоги ринкової економіки, інтелектуалізація обліку на засадах впровадження новітніх інформаційних технологій спричинили зміну напряму економічних досліджень [1]. З метою прийняття ефективних управлінських рішень, підвищення прибутковості, конкурентоспроможності підприємства слід деталізовано визначати складові фінансових результатів операційної діяльності, що потребує окреслення не тільки аналітичних складових витрат за видами продукції (робіт, послуг), а й доходів за їх видами та центрами відповідальності. Звісно, інформаційним підґрунтям є новітні інформаційно-облікові системи бухгалтерського обліку, які дозволяють створювати фундаментальну платформу для визначення фінансових результатів та оцінки ризиків діяльності та управління.

З метою підсилення аналітичного складника витрат, отримання інформації за центрами відповідальності, видами продукції (робіт, послуг) робочий план рахунків підприємства має бути диференційований за відповідними ознаками на основі детального кодування. З цього приводу, основний акцент пропонуємо робити на деталізації доходів, витрат та, як наслідок, отриманого прибутку у розрізі його видів за центрами відповідальності [2, с. 212]. Групування та відображення фінансових результатів за центрами відповідальності, видами продукції (робіт і послуг) потребує виділення окремої групи рахунків другого, третього порядків, які мають самостійну систему запису на рахунках аналітичного бухгалтерського обліку, і самостійне балансове узгодження оборотів та сальдо за рахунками синтетичного обліку.

Таблиця 1. Взаємозв'язок синтетичних і аналітичних рахунків обліку витрат, доходів та фінансових результатів в управлінському обліку

Код і назва рахунку	Аналітичні рахунки		
	Першого порядку	Другого порядку	Третього порядку
23 «Виробництво»	231 «Витрати на виробництво продукції, робіт, послуг підприємства» (за їх видами)	2311; 2312; 2313 тощо Витрати виробництва у розрізі виробничих підрозділів (центрів відповідальності витрат виробництва)	23111; 23112 тощо Витрати на виробництво у розрізі видів продукції(робіт, послуг) та виробничими центрами відповідальності
90 «Собівартість реалізації»	901 «Собівартість реалізованої готової продукції» 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»	9011; 9012 тощо 9031; 9032 тощо Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) у розрізі виробничих центрів відповідальності витрат	90111; 90112 тощо 90311; 90312 тощо Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) у розрізі їх видів та виробничими центрами відповідальності
91 «Загально-виробничі витрати»	911; 912; 913 тощо Загально-виробничі витрати у розрізі структурних підрозділів (виробничих центрів відповідальності витрат)	9111; 9112; тощо Загально-виробничі витрати за статтями витрат у розрізі структурних підрозділів (виробничих центрів відповідальності витрат)	-
92 «Адміністративні витрати»	921; 922; 923 тощо Адміністративні витрати у розрізі загальногосподарських центрів відповідальності витрат	9211; 9212; тощо Адміністративні витрати за статтями витрат у розрізі загальногосподарських центрів відповідальності витрат	-
70 «Доходи від реалізації»	701 «Дохід від реалізації готової продукції» 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»	7011; 7012 тощо 7031; 7032 тощо Дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) у розрізі структурних підрозділів (виробничих центрів відповідальності доходів)	70111; 70112 тощо 70311; 70312 тощо Дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) у розрізі видів продукції (робіт, послуг) в межах кожного виробничого центру відповідальності
791 «Результати операційної діяльності»	7911 «Фінансовий результат від реалізації продукції» 7912 «Фінансовий результат від виконання робіт» 7913 «Фінансовий результат від надання послуг»	79111; 79112 тощо 79121; 79122 тощо Фінансовий результат у розрізі структурних підрозділів – (центрів відповідальності доходів)	791111; 791112 тощо 791211; 791212 тощо Фінансовий результат у розрізі видів продукції, робіт, послуг щодо кожного центру відповідальності доходів
	7914 «Фінансовий результат від іншої операційної діяльності»	79141; 79142 Фінансовий результат у розрізі інших видів операційної діяльності	-

Положення про облікову політику підприємства має передбачати питання методичного характеру щодо організації бухгалтерського управлінського обліку витрат, доходів і фінансових результатів діяльності. Для покращання організації цієї ділянки обліку варто в Положенні про облікову політику суб'єкту господарювання виокремити усі доходи, витрати та фінансові результати за функціями, а також за виробничими й адміністративними підрозділами як окремі об'єкти обліку. На рисунку 1 представлено можливі складові облікової політики щодо витрат, доходів та фінансових результатів [3, с. 23] підприємства (рис. 1).

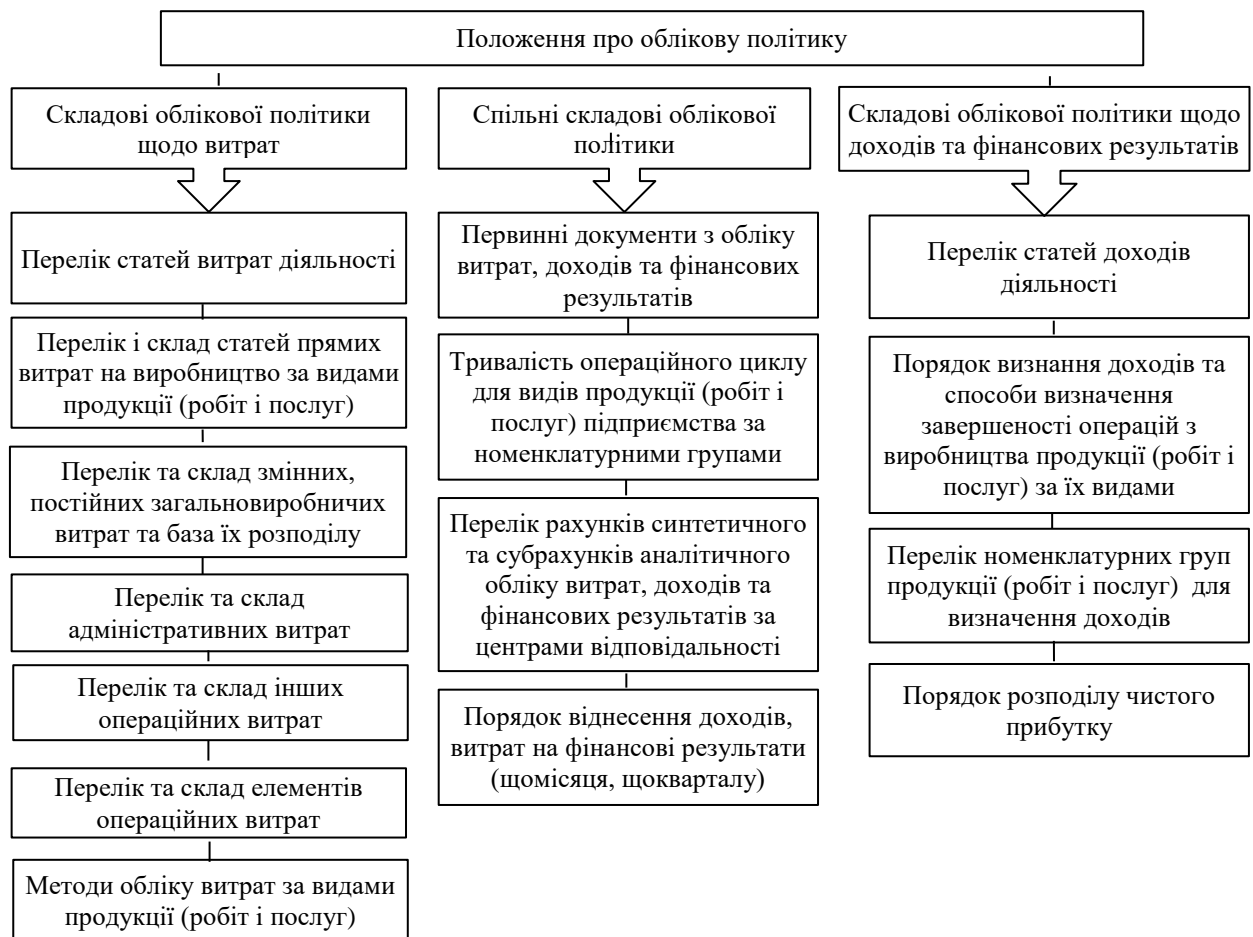

Рисунок 1. Складові облікової політики відносно витрат, доходів та фінансових результатів

Посилення аналітичності обліку з урахуванням співвідношення доходів і витрат для отримання прибутку за місцями його виникнення (центрами відповідальності), видами продукції (робіт, послуг) дозволить не тільки покращити їх систему планування, аналізу та контролю, процес прийняття рішень різними користувачами облікової інформації, а й дозволить підвищити успіх діяльності підприємства в умовах ринку.

Список використаних джерел

1. Павлова Г., Приходько І., Волчанська Л. Облік витрат в аграрних і переробних підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5055> (дата звернення: 24.03.2022).
2. Кузнецова С. О. Управлінський облік фінансових результатів для потреб категорійного менеджменту підприємств торгівлі. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2010. №2, Т. 3. С. 209–216.
3. Назаренко О.В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19–25.